تازه‌های نشر

«تروریست‌های یهودی» روانه بازار شد

کتاب «تروریست‌های یهودی» به ارائه تصویری شفاف از جنبش‌ها و اندیشه‌های بنیان‌گذاران تروریسم صهیونیستی از منظر یک پژوهشگر اسرائیلی به نام عسّاف شارون که خود استاد فلسفه سیاسی در دانشگاه تل آویو است، می‌پردازد.
در نخستین ساعات صبح روز ۳۱ جولای تابستان ۲۰۱۵، چندمرد که صورت خود را پوشانده بودند، دو خانه در روستای دوما در کرانه باختری را به آتش کشیدند. اعدام افراد از طریق سوزاندن، همیشه مفهومی بیش از یک قتل ساده داشته و درون خود یک پیام و معنا دارد. در تروریسم یهودی این شیوه، شیوه جدیدی نیست. ریشه‌های تروریسم یهودی معاصر را باید در جنبش‌های افراطی و افراد تندرویی جست که در دهه‌های ۳۰ و ۴۰ قرن بیستم، سراسر فلسطین را درنوردیدند. تروریسمی که از آن دهه تاکنون بر پیشانی صهیونیسم نقش بسته است. این کتاب به ارائه تصویری شفاف از آن جنبش‌ها و اندیشه‌های بنیان‌گذاران آن‌ها از منظر یک پژوهشگر اسرائیلی می‌پردازد.
مبحث ابتدایی کتاب برگرفته از مقاله‌ای با نام مطوّل است که به بخشی از جوانب تروریسم صهیونیستی علیه مردم فلسطین و نیروهای حکومتی به سرپرستی بریتانیا در فلسطین تا سال ۱۹۴۸ و تأسیس رژیم آپارتاید اسرائیل اشاره کرده است.

نکته‌ها
حجت الاسلام میرباقری

از خداگنج بخواه

امام سجاد(ع) می‌فرماید: خدایا ما میهمان تو بودیم، میهمان‌های دیگر آمدند و سیر خوردند و رفتند، مگر ما میهمان تو نبودیم؟ آیا خوب است آن‌ها سیر باشند و ما گرسنه؟ حالا ما دیر آمده‌ایم، پشیمانیم. بنابراین می‌گوییم ما کوتاهی کرده‌ایم ولی این کوتاهی موجب شد زمین بخوریم. خدایا در مقابل این زمین‌خوردگی به ما مزد بده. بنا نبود در میهمانی تو غصه‌دار شویم؛ درست است که خودمان مقصر هستیم ولی غصه داریم. تو می‌پسندی میهمانت غصه‌دار باشد؟ درست است من کوتاهی کرده‌ام؛ اما مصیبت‌زده کوتاهی‌های خودم هستم. ماه رمضان دارد می‌رود، اما من مثل روز پیش از ماه رمضانم هستم. اگر کسی این‌طوری شد، در مقابل بدی خودش به خدا بگوید خدایا من بدی کردم ولی مزد به من بده، چون مصیبت‌زده هستم. چه چیزی به من بدهد؟ همه آن فضیلت‌هایی که در ماه رمضان بود و اولیا در آن رغبت کردند، عوضش را به ما بده. از آن گنج‌هایی بده که خودت بر آن تحریص کردی.

قدس برای نخستین بار یک واقعه تاریخی را بررسی می کند

گزارش دست‌اولی از «عاشورای ثانی» مشهد

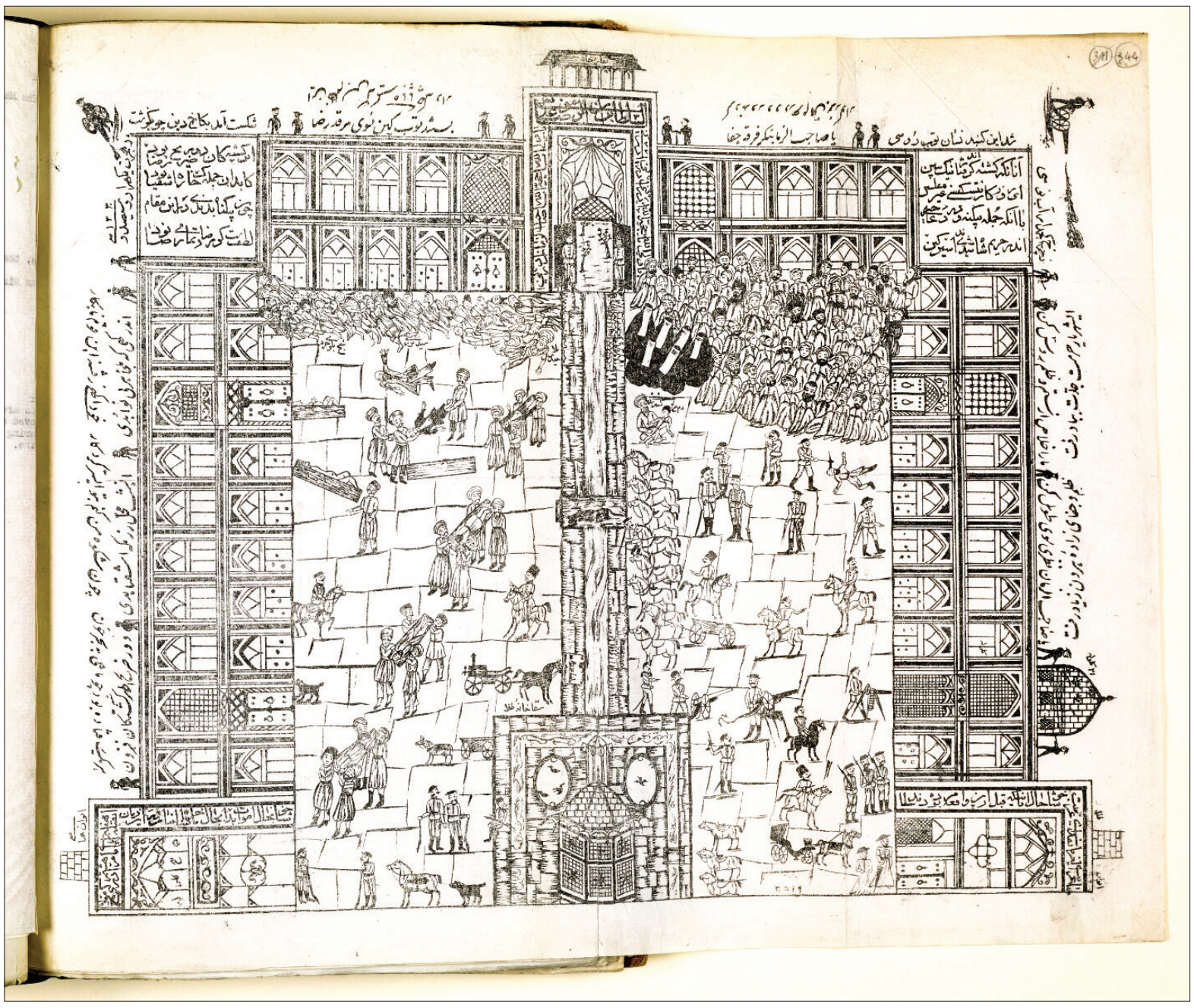

جواد نوائیان رودسری | نهم فروردین ۱۲۹۱ش (۱۰ ربیع‌الثانی ۱۳۳۰ق) نیروهای نظامی روسیه تزاری مستقر در مشهد، ظاهراً برای خواباندن غائله حضور نیروهای طرفدار محمدعلی‌شاه که به فرماندهی یوسف هراتی، محمد قورش‌آبادی و نیز طالب‌الحق یزدی حرم مطهر رضوی را تصرف و آن را به پایگاه نظامی خود تبدیل کرده‌بودند، گنبد طلا و صحن و سرای بارگاه منور امام رضا(ع) را به گلوله بستند. در این هجوم، بخش مهمی از نیروهای شورشی که دست بر قضا، روزگاری مورد حمایت کنسولگری تزار در مشهد هم بودند، از مهلکه گریختند و در عوض، جمع زیادی از زائران و مجاوران حضرت رضا(ع) گرفتار تیغ بی‌دریغ سالدات‌ها و قزاق‌های روس شدند. به این ترتیب، در آن روز محنت‌خیز، محشر کبرایی به پا شد و براساس برخی گزارش‌ها، بیش از ۷۰ نفر در صحن‌ها، رواق‌ها و حتی روضه منوره بر اثر اصابت گلوله جان باختند. افزون بر این، گلوله توپ‌های شربنل و مسلسل‌های شصت‌تیر، به بخش‌هایی از گنبد طلا، فضای داخلی حرم مطهر و تزئینات صحن عتیق اصابت و خسارات سنگینی به این اماکن وارد کرد. نیروهای مهاجم چهار روز در حرم مطهر حضور داشتند و در این مدت، هیچ مسلمانی را به این مکان مقدس راه ندادند. در عوض، اتباع اروپایی حاضر در مشهد این فرصت را یافتند که از اماکن متبرکه بازدید کنند و برخلاف حکم شرعی، به مکان‌هایی که نباید، وارد شوند. این واقعه چنان برای مردم مشهد و خراسانیان سخت و سنگین بود که از آن به بعد، دهم ربیع‌الثانی را «عاشورای ثانی» نامیدند و همه ساله به یاد آن واقعه جانگداز به عزاداری می‌پرداختند. این سنت در میان مردم مشهد تا پیش از ممنوعیت عزاداری در دوره رضاشاه، همچنان برقرار بود و احتشام کاویانیان گزارش‌های مربوط به آن را در کتاب «شمس‌الشموس» به تفصیل آورده‌است. خوشبختانه اسناد مربوط به واقعه دهم ربیع‌الثانی ۱۳۳۰ امروزه در دسترس است و مقالات متعددی درباره آن‌ها به رشته تحریر درآمده که می‌تواند جزئیات این رویداد غم‌فزا را برای اهل تحقیق آشکار کند. با این حال، اسناد تصویری از این واقعه، چندان فراوان نیست و ظاهراً جز چند تصویر از آثار گلوله‌های توپ روی گنبد مطهر و نیز نقاشی میرزا طاهر مشرف رضوی* ملقب به «مُصنّع‌التولیه» سند تصویری دیگری از آن رویداد وجود ندارد.
نگاره‌ای که در رواق امروز مشاهده می‌کنید، یکی از آن معدود اسناد تصویری است که به آن‌ها اشاره کردیم. نقاشی میرزا طاهر که خود از معاصران آن واقعه بوده و باید وی را تقریباً شاهد عینی ماجرا بدانیم، یکی از اسناد بسیار مهم درباره ماجرای هجوم سربازان تزار به حرم مطهر رضوی است. این نقاشی که نیمه شرقی صحن عتیق را ظاهراً ساعتی پس از پایان آن هجوم سهمگین نشان می‌دهد، فقط ماهیت خبری و اطلاع‌رسانی درباره اصل ماجرای اتفاق افتاده ندارد، بلکه محتوای آن، به نوعی گزارشی از جزئیات به توپ بستن حرم مطهر رضوی است که مرور آن‌ها می‌تواند زوایای کمتر دیده شده‌ای از این واقعه تاریخی را به ما نشان دهد. این گزارش‌های جزئی، نخست شامل یادداشت‌های میرزا طاهر در داخل و اطراف نقاشی و دوم، شامل نگاره‌های ویژه‌ای است که در آن‌ها برخی جزئیات با زبان تصویر در اختیار مخاطب قرار می‌گیرد. برای بازخوانی گزارش میرزا طاهر در این سند تصویری مهم، ابتدا به مرور محتوای متن نگارش یافته در تابلو می‌پردازم و سپس جزئیات نگاره را بررسی می‌کنم. خوانش متن‌های مندرج در نقاشی مصنع‌التولیه، برای نخستین‌بار است که در یک روزنامه منتشر می‌شود.

■ **بخش نخست: اشعار و نوشته‌های داخل تابلو**

ایوان طلا (متن کتیبه پیشانی): «یا غریب‌الغربا بفدای غُربتت خوشا [به] آنانی که قبل از این واقعه بودند».

کنار گنبد طلا، حاشیه نقاشی (دو بیت شعر): «یا صاحب‌الزمان نظری سوی طوس کن / ما را خلاص از ستم و ظلم روس کن / ای شهریار حُرمَت جدت به باد رفت / ظلم و جفای زاده هارون زیاد رفت».

گوشه جنوب شرقی صحن: (شعر اول) «ز چرخ کجمدارِ آبنوسی / شد این گنبد نشانِ توپ روسی» و (شعر دوم؛ داخل کادر) «آنان که گشته‌اند گرفتارْ نیکْ بین / ای روزگار نیست کسی غیر.... (؟) / با آنکه جمله بی‌گنه و در دعای خیر / اندر حریم شاه شدندی اسیر کین».

پشت‌بام سمت شرقی (دوطرف نقاره‌خانه): «یا صاحب‌الزمان بنگر فرقه جفا / بستند توپ کین سوی مرقد رضا / این ظلم بس که یکسره با پای چکمه‌دار / کردند ورود در حرم آن بزرگوار».

پیشانی ایوان نقاره‌خانه: «یا ولی‌الله یا حجة‌الله ادرکنی ادرکنی ادرکنی / السلطان علی بن موسی‌الرضا[(ع)] / یا ولی‌الله یا حجة‌الله یا صاحب‌الزمان ادرکنی».

گوشه شمال شرقی صحن: (شعر اول) «شکست آمد به کاخ دین چو بگذشت / ز هجرت یک هزار و سیصد و سی ۱۳۳۰» و (شعر دوم، داخل کادر) «این کشتگان دورِ ضریح رضا بود / کابدان جمله خاره(؟) اشقیا بود / چون بیگناه بُدَندی در این مقام / لطف است کو رضا به تمامی رضا بُوَد».

جناح شمال صحن، حاشیه نقاشی: «آن درگهی که ملجأ هر بینوا بُدی / آن شب محل رزمگه اشقیا بُدی / دورِ ضریح اطهرِ شَه از کشتگان فزون / هر یک فتاده بود چو ماهی به بحر خون / چون شکوه من کنم به تو ای سرّ کردگار / خود آگهی ز فتنه این قوم نابکار».

ایوان عباسی (متن کتیبه پیشانی): «خوشا به حال اموات بَدا به حال ما خراسانیان در این زمان / ای قبله هفتم(؟)ای امام هشتم ادرکنی».

علاوه بر مواردی که به آن‌ها اشاره شد، در داخل نقاشی، برخی اطلاعات نوشتاری دیگر هم به چشم می‌خورد؛ مثلاً نام سه تن از قربانیان این رویداد به نام‌های «ملا حیدر»، «سید نوری» و «شیخ بلوجردی (بروجردی؟)» و نیز محل اصابت برخی از گلوله‌ها در داخل صحن عتیق، مانند ۲۱ گلوله برخورد کرده به گنبد طلا و محل اصابت گلوله در حجره فوقانی سمت شرقی پنجره فولاد.

■ **بخش دوم: گزارش واقعه با ظرایف «نگارگری»**

در محتوای تصویر طراحی شده توسط میرزا طاهر مشرف رضوی نیز می‌توان مطالب جالب توجهی استخراج کرد که برخی از آن‌ها را خدمت شما خوانندگان عزیز عرض می‌کنم.
۱- با توجه به نوع لباس طراحی شده برای نیروهای تزاری وارد شده به حرم مطهر رضوی، در میان آن‌ها هم سالدات (سرباز معمولی) و هم قزاق وجود داشته‌است.
۲- نیروهای مهاجم، علاوه بر سلاح‌های سبک، توپ‌های جنگی (احتمالاً شربنل) و مسلسل‌هایی شبیه «شصت‌تیر» را وارد صحن عتیق کرده‌بودند.
۳- در جریان هجوم به حرم مطهر رضوی، تعدادی خانم نیز با کالسکه وارد صحن شدند. میرزا طاهر دو تن از این خانم‌های اروپایی را مقابل ایوان طلا نقاشی کرده‌است.
۴- مهاجمان اسب‌های خود را در حاشیه نهر نادری که از میان صحن عتیق می‌گذشت، بسته‌بودند.
۵- کشتار هم با سلاح گرم و هم با سلاح سرد صورت گرفت؛ یکی از مهاجمان در حال ضربه زدن به یک زائر با چیزی شبیه نیزه است.
۶- در میان جمعیت زائران و مجاوران حاضر در حرم مطهر رضوی، زن و کودک وجود داشت. یکی از کودک‌ها سر بر زانوی پدرش گذاشته و در کنار نهر نادری جان باخته‌است.
۷- پس از پایان کشتار، پیکرهای قربانیان را در شمال شرقی صحن عتیق جمع کرده‌بودند تا از آنجا برای دفن اجساد اقدام شود.
۸- در این هجوم، احتمالاً تعدادی از مردم به اسارت درآمدند که در میان آن‌ها زن نیز وجود داشت. افراد نشسته در جنوب شرقی صحن، احتمالاً چنین وضعیتی دارند.
۹- نیروهای مهاجم روی پشت‌بام‌های حرم مطهر رضوی و حتی کنار گنبد طلا مستقر و با خود سگ وارد صحن کرده‌بودند.

پی‌نوشت:
*میرزا طاهر مشرف رضوی فرزند عبدالجواد، مُشرِف روشنایی حرم مطهر، نقاش و شاعر دوره قاجار و اوایل دوره پهلوی بود. او در سال ۱۲۸۱ش از سوی نصیرالملک، نایب‌التولیه وقت آستان قدس به «مصنّع‌التولیه» ملقب شد. میرزا طاهر در سال ۱۳۱۸ش درگذشت و پیکر او را در صحن عتیق به خاک سپردند.

گفت‌وگو

در گفت‌وگو با مدیر پرستاری بیمارستان فوق تخصصی رضوی بیان شد

پیشرفته‌ترین خدمات سلامت را وقف جامعه کرده‌ایم

محمدحسین مروج کاشانی | هجدهم فروردین در تقویم تاریخ رسمی کشور به نام «روز سلامتی» نام‌گذاری شده است. به همین مناسبت سراغ زهرا بهرامی، دکترای مدیریت راهبردی و مدیر پرستاری بیمارستان فوق تخصصی رضوی رفتیم. وی حدود ۱۳ سال است که در این بیمارستان مشغول خدمت بوده و از نزدیک با بیماران و موضوعات مرتبط با سلامتی و ارتقای این مقوله آشناست.

■ **چه ضرورتی بوده تا آستان قدس رضوی به عنوان یک نهاد موقوفاتی، با ساخت بیمارستان رضوی به ارائه خدمات درمانی برای ارتقای سلامت افراد جامعه ورود پیدا کند؟**
هرچند آستان قدس رضوی یک نهاد موقوفاتی است، اما در راستای تداوم توسعه خدمات فرهنگی و اجتماعی این نهاد مقدس و به منظور فراهم کردن امکانات مناسب درمانی برای زائران، مجاوران و ارادتمندان حضرت علی بن موسی الرضا(ع) بیمارستان رضوی در سال ۱۳۸۴ افتتاح شد تا نخستین گام در راه ایجاد یک مرکز درمانی منحصر به‌فرد برای خدمات‌رسانی به مسلمانان داخل و خارج از کشور در فضایی پیشرفته و به‌روز برداشته شود. البته وجود تشکیلات مؤسسه درمانی و دارالشفای امام(ع) در نزدیکی حرم مطهر رضوی با سابقه طولانی و درخشان دلیلی قابل توجه در پیشگامی این نهاد مقدس در توجه به اهمیت سلامتی و تندرستی زائران و مجاوران است، اما آستان قدس رضوی با ایجاد این مرکز درمانی، از ارائه خدمت به زائران و مجاوران بارگاه مطهر امام هشتم(ع) در عرصه سلامت، به عنوان یک خدمت اجتماعی در عصر حاضر و با توجه به ازدیاد جمعیت زائران و ضرورت ارائه خدمات درمانی پیشرفته و مناسب به آنان غافل نبوده است.

■ **با توجه به امکانات و فعالیت‌های قابل توجه انجام شده در این بیمارستان از زمان تأسیس آن تاکنون، بیمارستان رضوی چه برنامه‌هایی را در زمینه ارتقای سلامت و ارائه خدمات درمانی مطلوب به مراجعان در دستور کار دارد؟**
البته بیان همه اقدامات و موفقیت‌های قابل توجه این بیمارستان در طول سال‌های متمادی در عرصه ارائه خدمات تشخیصی و درمانی از حوصله این مصاحبه خارج است، اما بدون هیچ‌گونه جانب‌داری، اگر نیم‌نگاهی به خدمات انجام شده در این بیمارستان بیندازیم، متوجه می‌شویم بیمارستان رضوی همواره تلاش کرده با ارائه پیشرفته‌ترین خدمات تشخیصی و درمانی برای بیماران داخل و خارج کشور و با استفاده از پزشکان برجسته و محققان نخبه علوم پزشکی داخل و خارج کشور و استفاده از تجهیزات و فناوری‌های روز دنیا و ارتقای دانش فنی، در خدمت بیماران، نیازمندان و مراجعه‌کنندگان باشد. کسب رتبه و درجه عالی در ارزیابی‌ها و اعتبارسنجی‌های انجام شده از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال‌های متمادی در میان بیمارستان‌های دولتی و غیردولتی، در زمینه ارائه خدمات تشخیصی و درمانی مطلوب به بیماران، بیانگر این ادعاست. اما در کنار همه این موارد، آستان قدس رضوی از توجه به شرایط اجتماعی کشور و نیازها در عرصه ارائه خدمات درمانی و تشخیصی غافل نبوده است. به همین منظور، اقدامات و برنامه‌های قابل توجهی توسط این بیمارستان در دست مطالعه و انجام است.

■ **چه برنامه‌هایی؟**
با توجه به وضعیت اجتماعی کشور و نزدیک شدن به بسته شدن پنجره جمعیت و تلاش برای رفع موانع تولید نسل و اقدام مؤثر در این زمینه، ساخت «مرکز درمان ناباروری» در زمینه ارائه خدمات تشخیصی و درمانی به زوجین نابارور یکی از برنامه‌ها و اقدامات این بیمارستان در این زمینه است که پیش‌بینی می‌شود در نیمه دوم فصل بهار سال جاری و در صورت فراهم بودن شرایط لازم به بهره‌برداری برسد.
همچنین با توجه به بالا رفتن سن افراد جامعه و روند رو به رشد پیری و کهنسالی در میان ایرانیان، تلاش برای «ساخت فاز سوم بیمارستان رضوی» با تمرکز بر ارائه خدمات تشخیصی و درمانی مرتبط با «بیماری‌های قلب و عروق» از دیگر برنامه‌های این بیمارستان است که هم‌اکنون این طرح در مرحله مطالعات پژوهشی و ساختاری قرار دارد و در صورت پایان مطالعات مربوط و فراهم بودن شرایط، مراحل ساخت این فاز در زمان مقرر و مطابق برنامه انجام خواهد شد.

برش

آن روز محنت‌خیز

در این هجوم، بخش مهمی از نیروهای شورشی که دست بر قضا، روزگاری مورد حمایت کنسولگری تزار در مشهد هم بودند، از مهلکه گریختند و در عوض، جمع زیادی از زائران و مجاوران حضرت رضا(ع) گرفتار تیغ بی‌دریغ سالدات‌ها و قزاق‌های روس شدند. به این ترتیب، در آن روز محنت‌خیز، محشر کبرایی به پا شد و براساس برخی گزارش‌ها، بیش از ۷۰ نفر در صحن‌ها، رواق‌ها و حتی روضه منوره بر اثر اصابت گلوله جان باختند.

ماجرعت جرعة احب إلی من جرعة غیظ لا اکافی بها صاحبها

هیچ جرعه‌ای سرنکشیدم که نزد من خوش‌تر از جرعه خشمی باشد که با آن، طرف مقابل را تلافی نکنم (کیفر ندهم).

رواق ۲ قدس